

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd

Institut ekonomických studií

Bakalářská práce

2011

Petra Budská

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VLIV EKONOMICKÉ KRIZE NA FINANČNÍ ZDROJE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

AUTOR: Petra Budská

KONZULTANT: Julie Chytilová Ph.D.

OBOR STUDIA: Ekonomie

AKADEMICKÝ ROK: 2010/2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedených pramenů a literatury.

V Praze, dne 17. května 2011

Ráda bych na tomto místě poděkovala mé konzultantce bakalářské práce, za odborné vedení a připomínky, které mě vedly a naučily, jak o práci přemýšlet a jak správně klást si otázky pro zlepšení výsledného díla. Dále bych ráda poděkovala mamce, která mě podporovala nejen v závěru, ale hlavně v průběhu celého studia.

Úvod

Téma neziskových organizací a jejich problémy v ekonomické krizi, převážně v období 2008 - 2010 jsem si vybrala, protože neziskové organizace mají z finančního a legislativního hlediska jiné podmínky pro své působení, než organizace a instituce působících v sektoru veřejných služeb a soukromém sektoru, proto také vyrovnání s finanční krizí je odlišné. Ve své práci mě zajímá otázka, jak neziskové organizace zareagovaly na ekonomickou krizi a jaký vliv má ekonomická krize na finanční zdroje.

Konkrétněji hledám odpovědi v následujících otázkách. Jaké procentuální zastoupení v portfoliu měli jednotlivé zdroje před krizí, jaké zastoupení mají po krizi. Jak se tyto změny dají vysvětlit, a jsou tyto změny podobné změnám, které nastaly ve Spojených státech, kde krize vznikla? Jak se k ekonomicky tíživé situaci staví lidé, jak vláda? Je státní podpora větší, v důsledku finanční krize, aby podpořila neziskový sektor, nebo naopak státní dotace klesly? Zisk finanční zdrojů je pro neziskové organizace obecně těžší a navíc vládní sektor je nejvíce využívaný zdroj finančních prostředků. Proto pohyb, který u státních dotací nastane, může být klíčový. Změnila nějak finanční krize přístup Evropská unie, která je prostřednictvím fondů, vedle státu, jedním ze dvou největších poskytovatelů finančních prostředků?

K práci jsem se rozhodla přistoupit analyticky, pomocí mnou získaných dat. Využila jsem dvou hlavních zdrojů. Za prvé jsem využila výročních zpráv neziskových organizací, a za druhé jsem poslala dotazník neziskovým organizacím, které jsou zaregistrovány v evidenci NNO. Sesbíraná data jsem zpracovala základní statistikou, po vyslovení hypotéz, ke každému finančnímu zdroji zvlášť, jsem došla k závěrům, které vypovídají o chování neziskového sektoru v ekonomické krizi. Všechna data jsou zpracována dle jednotlivých finančních zdrojů. Jmenovitě se jedná o dary, fondy z EU, státní dotace, vlastní zdroje a vlastní akce.¹ Výsledky jsou uváděny v tabulkách, pro každý finanční zdroj zvlášť.

Základní tabulku tvoří informace ze všech sebraných dat. Dále jsem data rozdělila podle tří oblastí (tří modelů). Za prvé podle krajů, ve kterém se nezisková organizace

---

¹ Podrobný popis v II. části práce

nachází². Jako samostatný kraj jsem uvedla Prahu. Ze dvou důvodů. Ve statistikách se Praha uvádí samostatně a jedná se o oblast s největší návratností dotazníků a zároveň o oblast s vysokou koncentrací neziskových organizací. Druhá z kategorií, dle kterých jsou neziskové organizace rozděleny, je dle oblasti, ve které nezisková organizace působí (oblast vyhovující cílům organizace)³ a jako třetí kategorii jsem zavedla rozdělení podle typu právnické osoby.⁴

Všechny tyto kategorie (modely) jsou ještě uvedeny v tzv. podmodelech, které z příslušných modelů vznikly tak, že jsem z nich vybrala jen ty neziskové organizace, které daný finanční zdroj využívají alespoň v jednom z uvedených let.

Např. dary bude využívat 100% neziskových organizací proto model a podmodel budou totožné. Fondy EU bude využívat jen polovina neziskových organizací, proto model bude sestaven ze všech dat z v dané kategorii a podmodel bude sestaven z těch 50%, které využívají fondů EU.

V celé práci jsou podmodely, stejně jako modely, rozděleny do tří kategorií. (Region a oblast působení a typ právnické osoby.)

Závěrečná data v tabulkách jsou vysvětlena pomocí čtyř statistických údajů:

- průměrné procentuální zastoupení finančního zdroje před krizí (př. dary 2008),
- průměrné procentuální zastoupení finančního zdroje po krizi (př. dary 2010),
- průměrná citlivost finančního zdroje – citlivost finančního zdroje je počítána jako: rozdíl zastoupení v portfoliu finančního zdroje po krizi a před krizí vydělen procentuálním zastoupením finančního zdroje před krizí.⁵ To znamená, jakou váhu má změna portfolia na původní (předkrizové) procentuální zastoupení.

---

² Kraje: Čechy, Morava, Slezsko

³ Př. sociální služby, dobrovolnictví, věda a výzkum

⁴ Typy společností: občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace

⁵ Uváděno v procentech

- Průměrný rozdíl portfolií – uváděn v procentech.

Práci jsem rozdělila na tři tematické části.

I. Přípravná část

V první části práce se setkáme s průběhem sběru dat, popíšu zde jednotlivé části dotazníku, provedu diskusi ohledně návratnosti dotazníků a pomocí grafů uvedu strukturu neziskových organizací, které se do výzkumu zapojily.

II. Praktická část - výsledky

Ve druhé části jsem se zaměřila na vyřčení hypotéz na základě dostupných informací, zpracování získaných dat, popis jednotlivých složek a výsledků, nejen v celkovém pohledu, ale i v příslušných podmodelech.

III. Závěrečná část

Třetí část bakalářské práce se věnuje zahraničnímu pohledu, tedy srovnání neziskového sektoru Spojených států s evropským neziskovým sektorem a také konkrétně srovnání českého neziskového sektoru, kde využívám výsledky mého dotazníku, se sektorem Spojených států.

I. ČÁST – PŘÍPRAVNÁ ČÁST

Sběr dat⁶

První fáze spočívala v získání dat, které znamenaly základ pro další postup v praktické části bakalářské práce. Původní myšlenka byla zmapovat pomocí dotazníku finanční toky nestátních neziskových organizací v období ekonomické krize, na základě toho zjistit změny ve financování neziskového sektoru a část také věnovat srovnání se zahraničím. Jednalo se o nestátní neziskové organizace zařazující se mezi příjemce různých fondů a projektů vycházejících z Ministerstva práce a sociálních věcí, Evropského fondu a podobných institucí.

Protože příjemci z výše zmíněných institucí nejsou pouze neziskové organizace, ale nachází se mezi nimi i ministerstva, úřady práce, akciové společnosti, společnosti s ručením omezením, školy aj., poslala jsem dotazník pouze těm, kterých se můj výzkum týká.

Dále jsem se rozhodla vzniklý dotazník poslat neziskovým organizacím, které jsou zaregistrované v „Evidenci NNO“ a doplnila jsem je informacemi z dostupných a použitelných výročních zpráv z let 2008, 2009.

Neziskové organizace jsou děleny podle oblastí, ve které působí. Pokud se některé oblasti překrývaly, dotazník jsem poslala pouze jednou a vybrala jsem tu oblast, ve které je nezisková organizace nejvíce zainteresovaná - cíle organizace jsou zde většinové.

Oblasti jsou děleny abecedně podle registru.

- dobrovolnictví
- ekologie
- krizová a humanitární pomoc
- kultura a umění

---

⁶ Dotazník posílaný NNO je v Příloze 1.

- náboženství a religionistika
- právo a obhajoba zájmů
- rozvoj obce (bydlení)
- sociální služby a zdraví
- sport a volný čas
- vzdělání a výzkum

Dotazník byl rozdělen na dvě části. První část byla věnována přímo finančním zdrojům⁷. Zajímalo mě, jaké je jejich procentuální zastoupení v portfoliu před krizí a po krizi a tedy jejich změny a citlivosti jednotlivých zdrojů.

Návratnost dotazníků byla 13 %, pokud připočteme ještě neziskové organizace s informacemi z výročních zpráv, návratnost stoupne na 15 %, z toho kladné odpovědi tvoří 7 %. Konečný počet neziskových organizací, s jejichž informacemi je možné pracovat, se ustálil na 40. Konečný počet zodpovězených dotazníků je adekvátní k informaci, že i v oficiálních výzkumech se návratnosti pohybují v nižších číslech.⁸

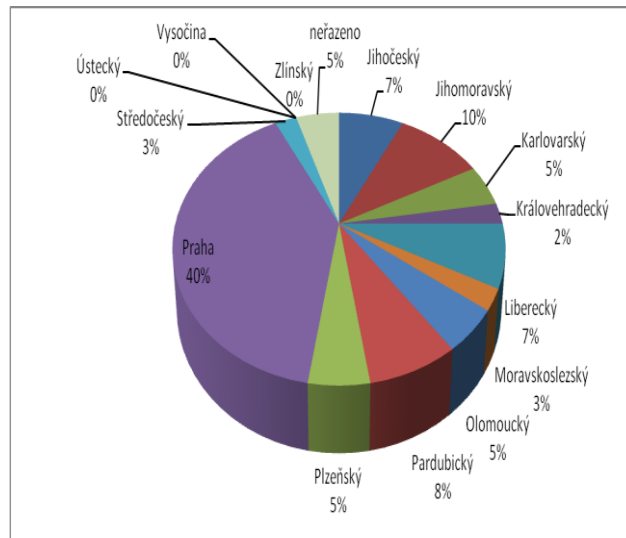
Dále zde uvádím strukturu neziskových organizací podle krajů, zároveň dle regionů, podle oblasti působení a rozdělení dle právnických osob (dle typu organizace).

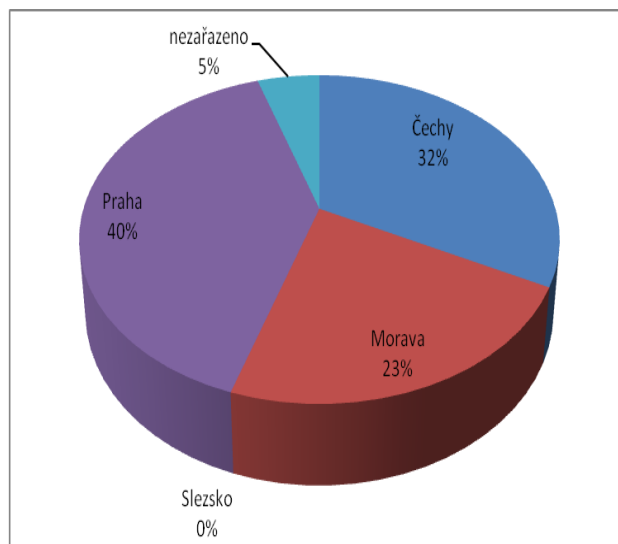
⁷ Zkoumané finanční zdroje – dary, fondy EU, státní dotace, vlastní zdroje, vlastní akce

⁸ Deborah Edward, Ph.D. (2008): Metody fundraisingu v České republice léto 2008, LBJ School of Public Affairs

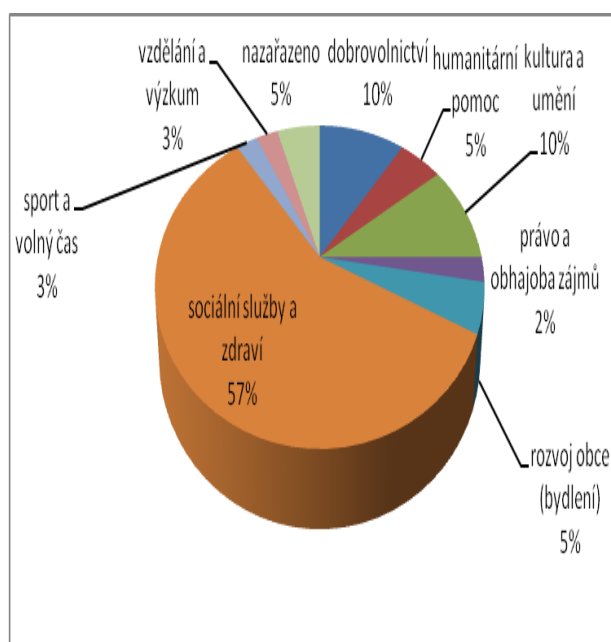
Graf 1 - Rozdělení NNO dle krajů

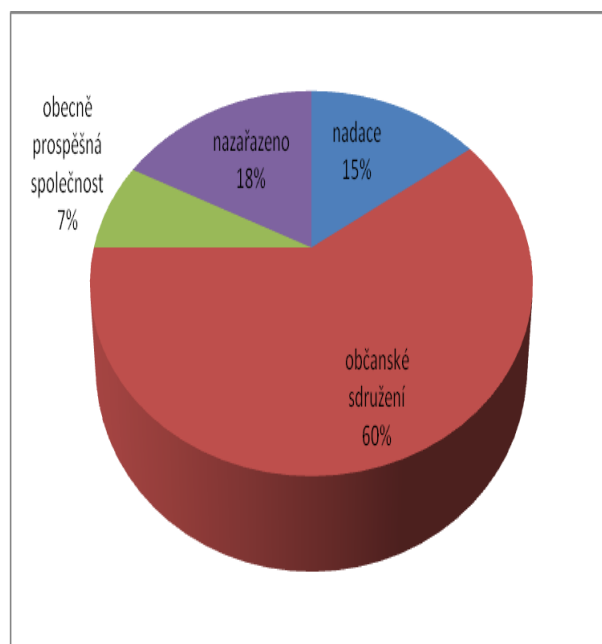
Graf 2 - Rozdělení NNO dle regionů

Graf 3 - Rozdělení NNO dle oblasti působení

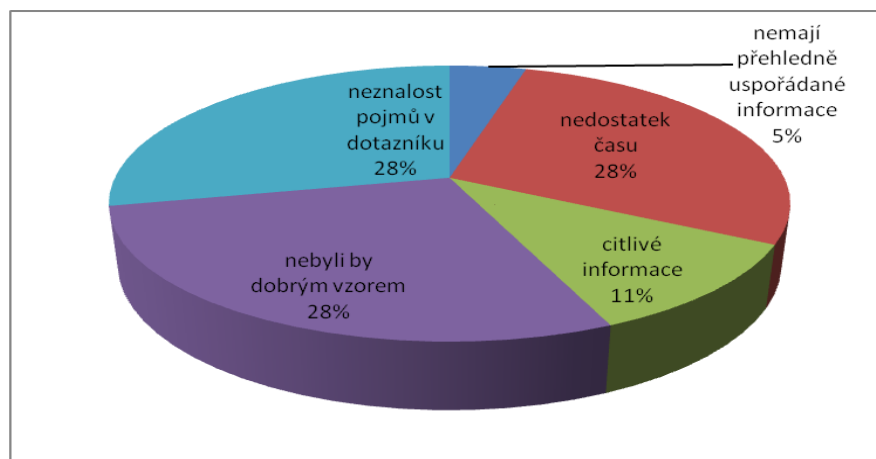
Graf 4 - Rozdělení NNO dle typu právnické osoby

Druhá část dotazníku se věnovala přímo financování jednotlivých projektů, abych mohla posoudit, jak změna procentuálního zastoupení finančních zdrojů změní počet projektů, jak se promítne do velikosti jednotlivých projektů, jak ekonomická krize

ovlivnila rozpočty na jednotlivé kapitoly, a tedy přerozdělování finančních prostředků. Na tuto část dotazníku nikdo neodpověděl. Z toho 18 % neziskových organizací odepsalo a uvedlo důvod negativní odpovědi, 82 % neziskových organizací neodepsalo.

Graf 5 - Struktura negativních odpovědí

Abychom mohli mluvit i o absolutních částkách, vycházela jsem z informací těch neziskových organizací, u kterých jsem využila výročních zpráv. To se týká ¼ pozorování, proto s těmito daty budu pracovat citlivě, a závěry budou vysloveny s nejvyšší opatrností.

II. ČÁST – PRAKTICKÁ ČÁST - VÝSLEDKY

Druhá část práce se věnuje zpracování dotazníku, vyřčení původních hypotéz na základě dostupné literatury, popisu výsledků, které vyšly.

Každý finanční zdroj (dary, fondy EU, státní dotace, vlastní zdroje, vlastní akce) je zpracován samostatně, ke každému jsou uvedeny příslušné podmodely a ve výsledcích jsou interpretovány celkové výsledky a podmodely, které mají informativní váhu k dané problematice. Nejprve upřesníme terminologii, která by nemusela být na první pohled zřejmá.

Finanční zdroj „dary“ je vnímán jako dar z hlediska účetnictví, jedná se převážně o dary fyzických a právnických osob, nejedná se o výběry finančních prostředků na ulicích apod. To se skýtá pod zdrojem „vlastní akce“. „Fondy EU“ jsou dotace, které jsou poskytnuty u fondů Evropské unie. Jedná se např. o Evropský sociální fond. „Státní dotace“ jsou finanční prostředky poskytnuty vládou České republiky a „vlastní zdroje“ jsou zdroje opět chápány z pohledu účetnictví⁹, jako vlastní zdroj s tím, že jsou odečteny „dary“ a „vlastní akce“, protože ty jsou brány jako samostatné složky.

Hypotézy, které jsou vyřčeny ohledně mé práce, mají většinou teoretický základ v chování ekonomiky Spojených států. Vycházela jsem ze studií, které poukazují na srovnání současné ekonomické krize a Velké hospodářské krize ve 30. letech¹⁰.

Obě ekonomické krize mají stejný charakter svého vzniku.

„Obě začaly ve Spojených státech amerických a měly velmi podobné příčiny. V období prosperity podporované Federálním rezervním systémem nízkými úrokovými sazbami došlo ve 20. letech 20. století i v prvních pěti letech nového tisíciletí k nárůstu spotřebních úvěrů, které napomohly vytvoření spekulativních bublin. Ani rozdíl mezi tím, nač byly úvěry určeny, není velký. V prvním případě¹¹, to byl nákup spotřebního zboží a akcií, ve druhém případě¹² to bylo opět spotřební zboží a nemovitosti. Podobným způsobem se vyvíjely i následující události. V obou případech nastal obrat ve vývoji po zpřísnění monetární politiky ze strany Federálního rezervního systému. V roce 1929 zvýšení úrokových sazeb vyústilo v korekci nadhodnoceného trhu akcií, v letech 2006 – 2007 v korekci na trhu nemovitostí a následně i akciového trhu. Jak tehdy, tak i nyní došlo k propadu cen akcií.“¹³

---

⁹ Viz. „vlastní výnosy“ v Příloze 3

¹⁰ Spáčilová, L. (2009): Velká deprese a soudobá krize: podobné, nebo rozdílné?, Olomouc; In: Kolektiv autorů (2009): Ekonomické znalosti pro tržní praxi, Olomouc, pp. 371 – 379;

¹¹ Případ Velké hospodářské krize ve 30. letech

¹² Současná ekonomická krize

¹³ Spáčilová, L. (2009): Velká deprese a soudobá krize: podobné, nebo rozdílné?, Olomouc; In: Kolektiv autorů (2009): Ekonomické znalosti pro tržní praxi, Olomouc, pp. 371 – 379;

Další společný znak je ten, že se obě krize, které započaly ve Spojených státech amerických, postupem času (s určitou časovou prodlevou) rozšířily do celého světa. Což znamená, že se jedná opět o celosvětový problém.

Popis výsledků

Než přejdeme k interpretaci výsledků, je důležité ujasnit význam pojmu „citlivost“.

Protože odpovědi neziskových organizací nebyly uváděny v absolutních hodnotách, ale v procentech, je nutné pojem citlivosti správně interpretovat. Citlivost, jak už bylo zmíněno v úvodu, je spočtena takto: (uvedeno na příkladu – DARY)

$$\frac{d a r y_{2010} - d a r y_{2008}}{d a r y_{2008}} \cdot 100$$

Za výchozí bod počítám rok 2008 (období před krizí), protože mě zajímá, jaký vývoj bude následovat. Proto rozdíl portfolia vztahuji k tomuto roku. Daný podíl udává, jakou váhu má rozdíl portfolia vůči původnímu roku. Jak moc změna portfolia odpovídá tomu, jestli je tendence mít více, nebo méně finančních prostředků. Vynásobením tohoto podílu 100 dospěju k procentuálnímu vyjádření.

Interpretace možných výsledků

Pokud bude citlivost 0, pak to znamená, že ať se procentuální zastoupení finančního zdroje v portfoliu snížilo, nebo zvýšilo, pak donoři daného finančního zdroje, nebudou nijak reagovat.

Bude-li citlivost vyšší než 0 a změna portfolia je také vyšší než 0, potom to znamená, že nezisková organizace využívá více daný finanční zdroj a zároveň poskytovatel dotací má větší tendence, ochotu, přispívat. V případě darů by to znamenalo, že lidé mají tendenci

přispívat více. Hladina užitku peněz je vyšší, než v roce 2008, pokud hodnota citlivosti je vyšší než 100. Bude-li citlivost menší než 100, pak hladina užitku peněz bude menší než v roce 2008. Bude-li citlivost přesně 100, pak využití peněz je stejné jako v roce 2008.

Bude-li citlivost nižší než 0 a změna portfolia taktéž, pak to znamená, že tendence lidí přispívat je menší a snižují tak efektivitu využití peněz (záporná citlivost) a klesá i významnost tohoto zdroje (záporná změna portfolia). Opět záleží, zda na absolutní hodnotě citlivosti, zda se efektivita bude snižovat rostoucím, nebo klesajícím tempem. Bude-li větší, nebo menší než 100.

Zajímavá situace nastává, když změna portfolia je záporná, ale citlivost kladná. K rozdílnosti znamének může dojít, protože výsledky v tabulkách jsou interpretovány pomocí průměrů daných hodnot. Podrobnější rozbor pomocí matematického příkladu je uveden v Příloze 2a.

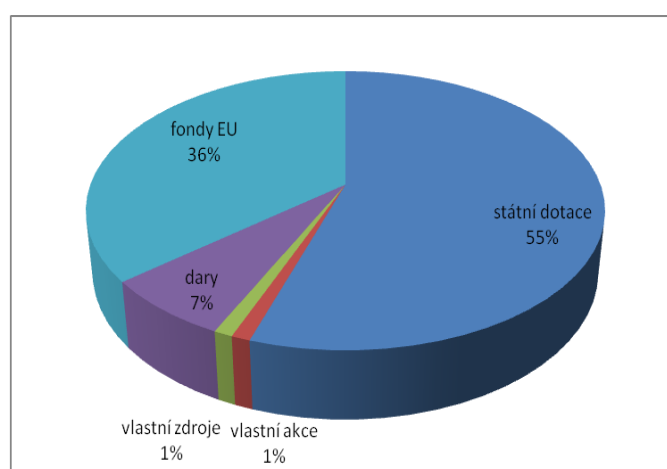
Tedy situace, kde změna portfolia je záporná a citlivost kladná znamená, že význam zdroje je menší, ale efektivita využití zdroje je vyšší. Kladná hodnota citlivosti pokles portfolia zmírňuje a je důležitá v tom, že donoři (v případě darů lidé) mají větší tendence přispívání. Pokud hodnota citlivosti je rovna 100, potom se využití (efektivita) financí v roce 2010 rovná efektivitě v roce 2008. Dostane se na stejnou hladinu. Pokud je hodnota citlivosti menší než 100, pak význam tohoto zdroje je menší, než v roce 2008, ale klesá klesajícím tempem. Tedy donoři mají tendenci přispívat více. Což ale neznámá, že se musí zákonitě jednat o větší absolutní částky v rozpočtu!!! Pokud je citlivost větší než 100, potom to znamená, že efektivita využití zdroje je vyšší než v roce 2008, i když zabírá menší část portfolia.

Pokud je tomu naopak, citlivost je záporná a portfolio kladné, potom nastává opačná situace. Je-li citlivost menší než -100, pak finanční zdroj ztrácí zájem poskytovatele finančních prostředků (př. u darů lidí). Pokud je hodnota větší než -100, pak to znamená, že je finanční zdroj významnější pro neziskovou organizaci (kladný rozdíl portfolia), a tato významnost stoupá klesajícím tempem.

Citlivost, jak je nadefinovaná proměnná v této práci, se dá ještě lépe popsat pomocí mikroekonomické elasticity. Tento rozbor a diskuse je v Příloze 2b.

Dále si pro začátek uvedeme průměrné zastoupení jednotlivých finančních zdrojů portfolia, pro názornost, který finanční zdroj je z hlediska financování důležitý.¹⁴ V Tabulce 1 uvádím průměry změn portfolií¹⁵ jednotlivých finančních zdrojů uvedených v absolutních hodnotách.¹⁶ Nás ale bude zajímat hlavně znaménko této hodnoty a znaménko změny celkového rozpočtu. Samozřejmě, že se budeme pohybovat pouze v celorepublikovém měřítku, rozdělení na podmodely by nemělo, vzhledem k nízkému počtu neziskových organizací, smysl.

Graf 6 - Portfolio finančních zdrojů NNO

Tabulka 1 - Průměry změn portfolií - absolutní částky

	Dary	Fondy EU	Stát ¹⁷	VZ	VA	Celkový rozpočet
Průměr ¹⁸	1 745	-460	9 555	209 ¹⁹	-271	11 193

¹⁴ Viz. Graf 6

¹⁵ Uvedeno na příkladu dary: průměr z hodnot (dary 2010 – dary 2008)

¹⁶ Pohybujeme se v absolutních hodnotách, v Tabulce 1 se pohybuje v ¼ pozorování. Důvod uveden v úvodu práce.

¹⁷ Stát – „státní dotace“, VZ – „vlastní zdroje“, VA – „vlastní akce“

¹⁸ Hodnoty jsou uváděny v tis. Kč

¹⁹ Červeně jsou označeny výsledky, které nejsou dostatečné k adekvátnímu závěru

Celkový rozpočet se průměrně zvýšil, stejně tak i položka darů a státních dotací. Fondy EU vykazují naopak pokles.

Popis výsledků

DARY

Hypotéza

Původní předpoklad se opírá o výzkum ve Spojených státech amerických²⁰, kde dary představují důležitý zdroj financí pro neziskový sektor. V letech 2007 a 2008 se hodnota těchto darů přehoupla přes 300 miliard dolarů.²¹ Mezi lety a 2006 a 2007 se jedná o 6 % nárůst, ale mezi lety 2007 a 2008 došlo k poklesu o 3 % a je tendence v poklesu pokračovat. Protože ekonomika České republiky má několikaměsíční zpoždění vzhledem k ekonomice Spojených států²², dá se podobný vývoj očekávat i u nás. Jak bylo zmíněno, pokles má pokračující tendence i nadále, proto předpokládám, že dary v České republice klesnou, tedy, že lidé budou formou darů přispívat méně, cca o 3 % až 5 %. Po vzoru ekonomiky Spojených států.

Další podpůrný argument je, že lidé v době ekonomicky slabší, tedy v době krize, deprese apod., nebo v blízké budoucnosti po této době, mají méně finančních prostředků, které by mohli investovat do neziskového sektoru.

Interpretace výsledků

---

²⁰ Ramírez, A., Saraoglu, H.(2009): An analytic approach of selecting a nonprofit, Bryant University, Smithfield, Rhode Island, USA

²¹ V roce 2006 se jednalo o 296 miliard dolarů, v roce 2007 o 314,07 miliard dolarů, v roce 2008 o 307,65 miliard dolarů, zdroj: Ramírez, A., Saraoglu, H.(2009): An analytic approach of selecting a nonprofit, Bryant University, Smithfield, Rhode Island, USA

²² Zpoždění = než vliv krize doputuje do České republiky

Na základě Tabulky 1, která hovoří o absolutních částkách, můžeme konstatovat, že objem peněz je vyšší. Tedy neziskové organizace mají více finanční prostředků prostřednictvím darů, což je opak mého předpokladu a označila bych toto chování za „paradoxní“. Berme toto jako předpoklad pro následující interpretaci – procentuální vyjádření.

Tabulka 2 - Dary - základ a podmodel²³

	Dary 2008	Dary 2010	Citlivost darů	Změna portfolia
Průměr - základ ²⁴	22,95	21,71	6,44	-1,25
Průměr - podmodel ²⁵	26,23	24,81	7,36	-1,42

Dary z hlediska portfolia sice klesly, ale pouze o 1,25 % na průměrných 21,71 %. Což znamená, že pokles nebyl tak markantní, jak jsem očekávala v původní hypotéze.

Důležitější fakt, který podporuje zmíněné paradoxní chování společnosti v poskytování darů a neodpovídá mému předpokladu je ten, že citlivost, tedy reakce společnosti na finanční krizi je pozitivní ve smyslu větší tendence poskytování darů. Z průzkumu vychází hodnota 6,44. Hodnota je kladná, to značí výše uvedený „pozitivní vztah“ k dárcovství a tedy zvýšení poskytnutých finančních prostředků. Podíl darů na celkových zdrojích se snížil, ale objem peněz je vyšší.

„Paradoxní chování“ potvrzují výsledky z podmodelu celkových darů (stejně faktory jsou spočítány pouze pro neziskové organizace, které využívají dary jako finanční zdroj), kde nepřímá úměra mezi změnou v portfoliu a citlivostí – reakcí lidí – je markantnější. Snížení darů jako zdroje je o pouhých 1,42%, a zvýšení poskytování darů (reakce lidí) je 7,36.

²³ Tabulka 2 – jedná se o průměr všech neziskových organizací včetně těch, které dary jako finanční zdroj nevyužívají

²⁴ Data v tabulkách jsou uváděny v %

²⁵ Tabulka 2 - Data podmodel – mezi proměnnými se nachází pouze neziskové organizace, které využívají daný finanční zdroj alespoň v jednom z uvedených let – v případě darů se jedná o 87,5 % neziskových organizací

Zde jsou uvedeny argumenty, které vyvracejí moji původní hypotézu a potvrzují výsledky z dotazníku.

- daně – Nezáleží na fázi ekonomického cyklu, ve které se ekonomika nachází, ani na nepředvídaných politických událostech, či zahraničních záležitostech. Faktem je, že „... *hodnota daru je nezdanitelná část základu daně, neboli je to odčitatelná položka od základu daně...*“²⁶

Musím však dodat – za splnění určitých podmínek. Podmínky pro fyzické a právnické se lehce liší.

Což znamená, že poskytovat dary je stále výhodné, což vysvětluje, proč se dary nesnížily (zůstaly minimálně stejné). Ve Spojených státech tomu tak není. Z důvodů změn daňových zákonů došlo i k nevýhodnosti poskytování darů. Jedná se o velký rozdíl ve srovnání s Českou republikou.²⁷

- Česká republika se s ekonomickou krizí vyrovnala mnohem lépe, než ostatní státy, zásah nebyl tak hluboký. Česká republika vykazuje dobrou stabilitu.²⁸
- morální kodex – Lidé, či firmy, kteří přispívají, mají k neziskovému sektoru určitý „sociální přístup“. Poskytnout dary NNO berou jako samozřejmost, nebo doba krize pro ně může znamenat impuls ke zvýšení darovaných finančních prostředků.

„Paradoxní chování „ obyvatelstva je podpořené i výsledky z jednotlivých kategorií.

---

²⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

²⁷ Ramírez, A., Saraoglu, H.(2009): An analytic approach of selecting a nonprofit, Bryant University, Smithfield, Rhode Island, USA

²⁸ Závěrečná zpráva Národní ekonomické rady vlády (NERV), září 2009

Tabulka 3 - Dary dle regionů - základ a podmodel²⁹

	Dary 2008	Dary 2010	Citlivost darů	Změna portfolia
Čechy – základ	20,18	15,64	-16,18	-4,54
Čechy – podmodel	21,86	16,94	-17,53	-4,93
Morava – základ	28,44	28,85	-2,02	0,41
Morava – podmodel	28,44	28,85	-2,02	0,41
Praha – základ	21,24	21,59	30,39	0,35
Praha – podmodel	26,14	26,57	37,40	0,43

V Praze, v jako nejvíce zastoupeném kraji a v místě s největší koncentrací neziskových organizací a veškerého dění, obě hodnoty vyšly kladně. Rozdíl portfolia je minimální, proto se jím nebudeme zabývat, ale citlivost vyšla 30,39 %, což znamená, že využití tohoto zdroje je cca 1/3 původních finančních prostředků. Tím Praha potvrzuje, že má velkou váhu na formování neziskového sektoru a ekonomiky vůbec.

Nezapomeňme, že se nejedná pouze o fyzické osoby. Rozdíl od celostátního výzkumu je ten, že i v části portfolia došlo k nárůstu, ale jen minimálnímu, skoro až zanedbatelnému. Podíl darů ve finančních zdrojích se zvýšil o 0,35 %. Pokud bychom se zaměřili na podmodel, pak by se portfolio zvedlo o 0,43 %.³⁰

Zajímavé ale je, že pokud porovnáme všechny regiony, tak ani jeden plně neodpovídá celorepublikovým výsledkům. Každý region bere na sebe určitou váhu.

Podobné chování jako Praha z hlediska změny portfolia má Morava. Došlo k minimálnímu zvýšení a to o 0,41 %. Ale rozdíl se nachází v citlivosti. Lidé mají tendence

²⁹ Všechna data jsou uvedena v % a jedná se o průměry z daného počtu neziskových organizací

³⁰ Zvýšení, a tedy podpoření trendu v podmodelu od základního modelu je logické, neboť se stejná hodnota dělí mezi méně neziskových organizací

přispívat méně (2,02 %), což není nijak výrazný posun, ale jako jediný se blíží k původní hypotéze.³¹

Největší ztrátu pocítuje region Čech, kde dochází k markantnímu poklesu v obou položkách. Jak ve změně portfolia, tak i v absolutní hodnotě přispívání. Citlivost se snížila o celých 16,18 % a portfolio kleslo o 4,54 %.

Z toho všeho vyplývá, že na celorepublikové výsledky má hlavní vliv Praha, která „zvedá“ citlivost darů do kladných hodnot.

Podobné chování potvrdily i následné kategorie. Nejčtenější kategorie v oblasti působení neziskových organizací „sociální služby a zdraví“ a kategorie rozdělené dle právnických osob.

Kategorii dle oblastí působení jsem rozdělila na dva okruhy dat, které budu porovnávat. Jedna je „sociální služby a zdraví“, protože se jedná o jednu z nejsilnějších oblastí, z hlediska návratnosti dotazníku. Navíc většina neziskových organizací působících v České republice se zaměřuje na sociální služby. Druhý okruh zahrnuje zbytek oblastí.

Tabulka 4 - Dary dle oblastí působení - základ a podmodel³²

	Dary 2008	Dary 2010	Citlivost darů	Změna portfolia
SS – základ	20,32	19,79	17,97	-0,54
SS – podmodel	22,26	21,67	19,68	-0,59
OO – základ	26,51	24,30	-9,16	-2,21
OO – podmodel	32,19	29,51	-11,12	-2,68

³¹ Dolní hranice snížení byla uvedena jako 3 %

³² SS – oblast „sociální služby a zdraví“, OO – ostatní oblasti

Oblast sociálních služeb se chová stejně jako průzkum celkového modelu. Portfolio kleslo, ale pouze o 0,54 %, což je menší pokles než celkový průměr.³³ Výrazný posun vidím ale v oblasti citlivosti. V obou případech se jedná o kladné hodnoty, což znamená, že je vyšší přísun finančních prostředků, ale v oblasti sociálních služeb je citlivost skoro třikrát vyšší.³⁴ To znamená, že „užitek“ (důležitost) 1Kč je 3x vyšší a naopak ztráta 1 Kč by byla markantnější. Chování oblasti „sociálních služeb a zdraví“ je podobné jako chování Prahy.

Naopak ostatní oblasti se chovají tak, že obě položky klesly. Procentuální zastoupení v portfoliu je menší a lidé v oblastech, které se netýkají sociálních služeb, nemají tendenci přispívat a dary se snižují. Vzhledem k absolutní hodnotě citlivosti (9,16), je pocit ze ztráty v jednotlivých oblastech vyšší, než v celorepublikovém srovnání.

Tabulka 5 - Dary dle právnických osob - základ a podmodel³⁵

	Dary 2008	Dary 2010	Citlivost darů	Změna portfolia
OS – základ	17,05	15,72	5,31	-1,33
OS – podmodel	19,49	17,97	6,07	-1,52
OPS – základ	13,63 ³⁶	11,60	-11,03	-2,03
OPS – podmodel	20,45	17,40	-16,54	-3,05
N – základ	55,65	56,53	36,37	0,88
N – podmodel	55,65	56,53	36,37	0,88

Rozdíly typů právnických osob jsou uvedeny v Příloze 3

³³ Celkový průměrný pokles je o 1,25 %

³⁴ Hodnota zaokrouhlená na dvě desetinná místa je 2,79

³⁵ OS – občanská sdružení, OPS – obecně prospěšné společnosti, N - nadace

³⁶ Červené označení číslic znamená nedostatečný počet pozorování k dospění adekvátního závěru

Protože každý typ právnické osoby má z hlediska legislativy jiné podmínky, které se projevují i ve financování neziskové organizace, je důležité tyto rozdíly znát. Obecné znaky neziskových organizací a právní rámec jednotlivých právnických osob jsou uvedeny v Příloze 1.

Výsledky z „občanských sdružení“ odpovídají celkovému pohledu, jak posunem (tedy znaménkem), tak i velikostí (absolutní hodnotou čísel). Výsledky „nadací“ jsou odlišné, což je možné argumentovat tím, že právnická kostra „nadací“ jakožto neziskové organizace je velmi odlišná od občanských sdružení a obecně prospěšných společností. (Rozdíly jsou uvedeny v Příloze 1.) Za druhé počet dat není dostatečný pro dospění správného a použitelného závěru. Druhý argument odpovídá i tomu, proč nejsou uvedeny závěry z pohledu obecně prospěšných společností.

FONDY EU

Hypotéza

Hypotéza dotací z Evropské unie se nemůže odvíjet z Velké hospodářské krize ve 30. letech, protože to historicky není možné.³⁷ Je zřejmé, že Evropská unie a postup integrace čelí poprvé za své působení velké globální krizi.³⁸ Tedy původní odhad bych založila na dosavadním průběhu finanční krize a přístupu Evropské unie. Na základě „Plánu evropské hospodářské podpory“³⁹ a dvou hlavních bodů⁴⁰ týkajících se Evropského sociálního fondu se domnívám, že by dotace z fondů EU nemusely klesnout.

---

³⁷ První smlouva podepsána v rámci EU byla „Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli“ z 18.4.1951, ideologické počátky se začínají formovat od poválečného období (1945) – www.europa.eu

³⁸ Dabrowski, M. (2009): „The Global Financial Crisis: Lessons for European Integration“, Warsava, Poland

³⁹ „Plán evropské hospodářské podpory“ byl schválen v roce 2008 Radou EU během Summitu v Bruselu – www.europa.eu

⁴⁰ Jedná se o návrh zjednodušení kritérií týkajících se podpory z ESF a urychlení vyplácení záloh od počátku roku 2009 – www.europa.eu

Co se týče citlivosti, tak předpokládám, že absolutní hodnota (tedy ať už se bude jednat o zvýšení, či o snížení) bude vysoká, protože ne všechny neziskové organizace využívají tento zdroj financování, a proto změny, které nastanou, budou pro organizace využívající tento zdroj citlivější a znamená pro ně větší problém udržení financí. Počet neziskových organizací, které využívají podporu z Evropské unie je pouhých 47,5 %, proto podmodely jsou momentálně věrohodnější (přesnější).

Interpretace výsledků

Z Tabulky 1 vychází, že objem finančních prostředků z fondů EU se snížil. Ovšem tuto informaci je potřeba brát s rezervou, protože ne všechny neziskové organizace ze zde použitých organizací⁴¹, využívá finanční zdroj. Ale jak bylo řečeno výše, tento fakt platí obecně, proto jsem tento výsledek zařadila mezi interpretovatelné.

Tabulka 6 - Fondy EU - základ a podmodel

	Fondy EU 2008	Fondy EU 2010	Citlivost fondů EU	Změna portfolia
Fondy – základ	15,25	13,84	-7,91	-1,41
Fondy - podmodel ⁴²	30,49	27,68	-15,83	-2,82

Z výpočtu vychází, že obě položky klesly, což je odklon od původní hypotézy. Portfolio se snížilo o 2,82 %, což není nijak výrazný pokles. Větší zátěž v sobě skrývá citlivost fondů. Konkrétně hodnota citlivosti je -7,91. Pokud se budeme zabývat pouze organizacemi, které fondy využívají, dostaneme se skoro na dvakrát větší hodnotu (-15,83). Za prvé se jedná o zápornou hodnotu, tedy tendence k poskytování finančních prostředků z evropských fondů klesá a za druhé absolutní hodnota je 15,83, což značí velikou citlivost. Neziskové organizace pocítují velikou ztrátu. Pokud si uvědomíme, že i reálně mají

⁴¹ 50 % neziskových organizací z ¼ celkových pozorování využívá fondy EU

⁴² Podmodel u fondů EU tvoří 50 % neziskových organizací

neziskové organizace méně peněz a že se všechny tyto záporné efekty podporují, „sčítají“, potom se jedná o velmi citelný pokles.

Uvědomme si, že tato ztráta se týká 27,68 % celkových zdrojů, tím se citelnost ještě násobí.⁴³ Odklon od původní hypotézy je výrazný.

Tabulka 7 - Fondy EU dle regionů - základ a podmodel

	Fondy EU 2008	Fondy EU 2010	Citlivost fondů EU	Změna portfolia
Čechy – základ	15,40	10,78	-9,24	-4,62
Čechy – podmodel	28,60	20,03	-17,17	-8,57
Morava – základ	13,12	11,91	-16,07	-1,21
Morava – podmodel	29,52	26,80	-36,16	-2,72
Praha – základ	17,60	18,57	-2,61	0,97
Praha – podmodel	35,20	37,14	-5,22	1,94

Oblast Čech a Moravy mají podobný trend jako celkový model. Dochází ke snížení jak portfolia, tak i citlivosti fondů EU. Oblast Čech je v kategorii citlivosti srovnatelná i co do hodnoty proměnné. Pokles portfolia je přibližně třikrát větší.⁴⁴ V oblasti Moravy je naopak pokles portfolia srovnatelný a pokles citlivosti je markantnější.⁴⁵

Stejně jako u předchozího zdroje, výjimku tvoří Praha. Ta se naopak od Čech a Moravy pohybuje nad celostátním průměrem. V proměnné portfolia nabyla dokonce kladných

⁴³ Konkrétní ztráta je z hlediska neziskové organizace citelnější v momentě, kdy se týká vyšší části portfolia

⁴⁴ Konkrétní snížení je 3,04x

⁴⁵ Pokles je vyšší 2,03x – zde jsme počítali ze základu, ne z podmodelu, protože data z podmodelu Moravy nejsou dostatečná pro adekvátní závěry

hodnot a tím celostátně zmírňuje poklesy ostatních regionů. V citlivosti fondů se také pohybuje nad celkovým průměrem. Jako jediná se nejvíce přibližuje původní hypotéze.

Tabulka 8 - Fondy EU dle oblasti působení - základ a podmodel

	Fondy EU 2008	Fondy EU 2010	Citlivost fondů EU	Změna portfolia
SS – základ	18,91	17,41	-9,99	-1,50
SS – podmodel	31,07	28,61	-16,42	-2,46
OO – základ	10,29	9,00	-5,10	-1,29
OO – podmodel	29,15	25,50	-14,46	-3,65

Ve všech oblastech, bez rozlišení, dochází ke snížení jak portfolia, tak i citlivosti. Pokud se budeme pohybovat v oblasti podmodelu (z důvodu uvedeného výše), dojdeme k těmto závěrům. Změna portfolia v oblasti „sociálních služeb a zdraví“ se pohybuje nad celkovým průměrem⁴⁶, a v ostatních oblastech je tomu naopak. Zde (v ostatních oblastech) je procentuální zastoupení fondů EU v portfoliu ještě o něco nižší, než v oblastech sociálních služeb, což odpovídá tomu, že dlouhodobě je z EU nejvíce dotována právě oblast sociálních služeb.⁴⁷ Z hlediska citlivostí je tomu naopak.

Tabulka 9 - Fondy EU dle právnických osob - základ a podmodel

	Fondy EU 2008	Fondy EU 2010	Citlivosti fondů EU	Změna portfolia
OS – základ	22,31	19,54	-7,27	-2,77

⁴⁶ Celkový průměr činí – 2,82 % viz. Tabulka 6

⁴⁷ Protože český neziskový sektor je zaměřen na sociální služby, je zde nejvyšší podíl výzev, podaných projektů uskutečněných projektů

OS – podmodel	41,18	36,07	-13,42	-5,11
OPS – základ	5,40	16,63	30,66	11,23
OPS – podmodel	8,10	24,95	45,99	16,85
N – základ	5,93	2,50	-25,00	-3,43
N – podmodel	17,79	7,50	-75,00	-10,29

Rozdíly typů právnických osob jsou uvedeny v Příloze 3

Kategorie dle jednotlivých právnických osob podporuje předešlé výsledky, zvýšenou citlivost a snížení dotační částky z fondů EU. Což je velice alarmující. Zdroj, na který by se v dnešní době integrace Evropské unie spoléhalo mnoho lidí a organizací, nebo alespoň by čekali větší podporu v době krize, ukazuje, že tomu tak není.

Výsledky „fondů“ jsou od „darů“ odlišné a odpovídají původnímu předpokladu, který byl, že fondy budou důležitějším a citlivějším zdrojem, než jsou dary. Výsledky, které ukázal dotazník, tomu odpovídají.

Nejdůležitější rozdíly těchto dvou zdrojů:

- průměrné zastoupení „darů“ a „fondů z EU“ v portfoliu je celkem rozdílné, „fondy“ zauímají dokonce menší část o celých 7,7 % (původně) a po snížení obou zdrojů se tento jejich vztah mezi nimi nijak výrazně nemění (7,87 %).
- „dary“ jako zdroj uvádí, alespoň v minimální hodnotě, 90 % neziskových organizací, kdežto „fondy“ nejsou využívány všemi organizacemi, naopak je využívá pouhých 47,5 %, což jako zdroj finanční podpory z Evropské Unie je poměrně nízké číslo a znamená to, že „citlivost“ na finanční zdroje ve „fondech“ je pro ty neziskové organizace, které fondy využívají „vyšší“.
- Pokud porovnáme absolutní hodnoty změn „darů“ a „fondů“, pak dary nabývají menších hodnot. U „fondů“ jsou rozdíly (pohyby) vyšší. To určuje výše uvedenou citlivost.

STÁTNÍ DOTACE

Hypotéza

Domnívám se, že systém dotací ze státního rozpočtu se nebude nijak výrazně měnit. Charakter státních dotací je podobný jako dotace z fondů Evropské unie.⁴⁸ Proto předpokládám, že vývoj těchto dvou zdrojů bude podobný. Tedy, dotace by nemusely klesnout.

Přesto bych tuto hypotézu ještě poupravila. Členské státy EU se shodly na tom, že fiskální politiku, přípravu a proces reforem, budou řešit na národní úrovni, tedy každý stát sám. Což z hlediska státu značí vyšší náklady na fiskální politiku, a proto bych očekávala pokles státních dotací do neziskového sektoru. Na druhou stranu, Česká republika nepatří mezi státy, které se tímto rozhodnutím (z pohledu kritérií EU) dostaly do problémů⁴⁹, což může značit stabilitu fiskální politiky a i celkového finančního systému, a proto bych hypotézu zkonkretizovala na předpoklad, že státní dotace slabě klesnou, ale nemusely by.

Interpretace výsledků

Tabulka 10 - Státní dotace - základ a podmodel

	Stát 2008	Stát 2010	Citlivost dotací	Změna portfolia
Stát – základ	28,94	28,23	2,23	-0,71
Stát – podmodel ⁵⁰	39,92	38,93	3,07	-0,98

⁴⁸ Z hlediska neziskového sektoru se jedná o systém, který je nad sektorem. Národní, neboli stát, nadnárodní – neboli Evropská unie

⁴⁹ EU zahájila proces „nadměrného schodku“ proti šesti státům (Francie, Řecko, Irsko, Lotyšsko, Malta, Španělsko), které porušily pravidlo ohledně 3% deficitu státního rozpočtu z HDP – www.europa.eu

⁵⁰ Podmodel u státních dotací tvoří 72,5 %

Státní dotace nezaznamenaly celostátně nijak výraznou změnu. Změna portfolia se pohybuje lehce pod 1% hranicí s pohybem dolů a citlivost je také minimální. (2,23 a 3,07). Pokud k tomu přidáme informaci vycházející z absolutních částek, kde státní dotace stouply, pak objem peněz je vyšší, a nijak výrazné změny v citlivosti a změně portfolia značí stabilitu tohoto finančního zdroje. Navíc u většiny neziskových organizací (80 %) byl rozdíl u absolutních částek kladný.

Pokud srovnáme celkové „státní dotace“ a „dary“, pak můžeme konstatovat podobný vývoj. Ve srovnání s „fondy EU“ můžeme vyhodnotit větší stabilitu státních dotací jakožto finančního zdroje.

Tabulka 11 - Státní dotace dle regionů - základ a podmodel

	Stát 2008	Stát 2010	Citlivost dotací	Změna portfolia
Čechy – základ	27,80	27,96	0,99	0,16
Čechy – podmodel	36,14	36,35	1,29	0,21
Morava – základ	32,67	34,18	37,81	1,51
Morava – podmodel	36,75	38,45	42,54	1,70
Praha – základ	31,39	28,63	-16,51	-2,76
Praha - podmodel	45,66	41,64	-24,01	-4,02

Celostátní změně přesně neodpovídá žádný region. Čechy a Morava se dostávají v obou proměnných do kladných hodnot, což jednoznačně značí tendence zvyšovat státní dotace. V Čechách tato tendence není tolik markantní, ale v oblasti Moravy ano. Tento fakt si vysvětlují tím, že Morava je z pohledu neziskového sektoru zaostalejší (slabší) region, a proto většina státních dotací putuje sem. Ve srovnání Čech a Moravy jsou zastoupení finančních zdrojů v portfoliu přibližně 9,5x a pokud se zaměříme pouze na neziskové organizace

využívajících státních dotací, pak cca 8,1x.⁵¹ Citlivost na přísun státních dotací tento fakt pouze potvrzuje.

Úplně opačný směr nabrala oblast Prahy. Ta v oblasti státních dotací silně ztrácí. Nejen, že kleslo průměrné zastoupení ve zdrojích, ale navíc, což je výraznější, citlivost se vyšplhala v absolutní hodnotě na 16,51 se záporným znaménkem, což znamená, že Praha ztrácí na „atraktivitě“, pro získávání dotací. Donor, v tuto chvíli stát silně snižuje tendence poskytovat dary právě pražskému regionu. Toto je velmi citelná ztráta pro Prahu. Nutno dodat, že oba efekty se doplňují, „násobí“, „nezbrzdí se“, protože jsou oba záporného charakteru. Větší síla efektů je zřejmá, pokud se zaměříme pouze na neziskové organizace, které využívají státních dotací. (citlivost -24,01 a změna portfolia průměrně -4,02).

Chování státu je poměrně logické. Tedy je odůvodnitelné, proč je tak markantní propad mezi Prahou a ostatními oblastmi. Cílem státu je udržovat stabilní celostátní výsledky, viz Tabulka 10. Praha je velmi silný region, a proto se stát snaží regulovat neziskový sektor tím, že poskytne více dotací do méně rozvinutých krajů. To má i ten efekt, že silné a velké neziskové organizace, z důvodu přísunu finančních zdrojů, začnou vypisovat své dotace i v jiných krajích, než je Praha, kde mají větší šanci dotaci získat, a tím zlepšit větší vyrovnanosti mezi regiony a jednotlivými kraji.

Tabulka 12 - Státní dotace dle oblasti působení - základ a podmodel

	Stát 2008	Stát 2010	Citlivost dotací	Změna portfolia
SS – základ	28,84	28,26	6,12	-0,58
SS – podmodel	39,02	38,24	8,28	-0,78
OO – základ	29,07	28,18	-3,04	-0,89
OO – podmodel	41,19	39,92	-4,31	-1,27

⁵¹ Počítáno ze změny portfolia

Nejsilnější oblast, tedy „sociální služby a zdraví“ dosahuje podobných výsledků jako celostátní srovnání. Tendence dotovat tuto oblast stouply, ale citlivost není opět tak vysoká. Celkově se státní dotace v sociálních službách pohybují nad celostátním průměrem.

V ostatních oblastech došlo k mírnému snížení v obou proměnných. Nicméně větší vliv na rozdělení peněz, bych viděla v tom, jak jsou rozděleny oblasti působení z hlediska regionů. Tedy pokud většina sociálních služeb bude směřována mimo Prahu, potom se dotace zde (oblast sociálních služeb) zvýší a zápornou změnu portfolia mají na starosti neziskové organizace působící v Praze. Naopak, pokud by většina organizací v oblasti sociálních služeb působila v Praze, pak by výsledek dotazníku, byl opačný. V ostatních oblastech je to analogické. Záleží tedy na poměru oblasti působení a jejich zařazení do příslušných regionů.

Tabulka 13 - procentuální zastoupení "oblastí působení" v jednotlivých regionů

	Sociální služby	Ostatní služby
Čechy	40 %	60 %
Morava	62,5 %	37,5 %
Praha	73 %	27 %

Zaměříme se na poměr dvou nejsilnějších kategorií. Prahy a sociálních služeb.

Za předpokladu, že celostátně se v Praze vyskytuje méně neziskových organizací působících v oblasti sociálních služeb (což je pravděpodobné, pokud dáme do poměru Prahu a zbytek republiky)⁵², než v ostatních oblastech⁵³, pak výsledky dotazníku vysvětlujeme následovně.

⁵² Myšlenka se dá odvodit z počtu neziskových organizací (a jejich rozdělení do oblastí) v „Evidenci NNO“ - www.neziskovky.cz

⁵³ Tzn. sociální oblast v Praze zabírá méně jak 50 %

Většina neziskových organizací, v rámci našeho dotazníku, působících v oblasti „sociálních služeb a zdraví“ je v Praze (73 %), to znamená nepřímo úměru mezi výsledkem dotazníku a chováním státu (poskytování dotací). Protože z hlediska regionů Praha dostává o hodně méně dotací než ostatní oblasti a z hlediska sociální oblasti by naopak dotace putovaly do Prahy. Proto jsou tyto „směry toků“ v protipohybu a snižují efekt (vyhlazují) chování státu. Ve skutečnosti by byly absolutní hodnoty v proměnné „citlivost“ vyšší, tzn. citlivost v dotacích pro Prahu je ještě nižší (Praha pocítuje vyšší ztráty) a z hlediska toho, že znaménko u změny portfolia je taktéž záporné, pak by změna portfolia klesla také. Což znamená ještě nižší tendenci dotací pro Prahu, než jaké vyšly z dotazníku. Naopak finanční prostředky přidělované do oblasti sociálních služeb jsou ve skutečnosti vyšší, než jaké vyšly v dotazníku. Citlivost je určitě kladná a vyšší, znaménko u změny portfolia je nejasné.

Fakt, že nejvíce státních dotací je směřováno právě do oblasti sociálních služeb potvrzuje i „Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009“⁵⁴

*„ V roce 2009 došlo u dotací poskytnutých ze státního rozpočtu k téměř 10 % nominálnímu poklesu (610 mil. Kč) oproti předchozímu roku. 69 % celkových dotací bylo poskytnuto ze dvou kapitol – 313 Ministerstva práce a sociálních věcí (46,2 %) a 333 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (22,9 %) “*⁵⁵

Pro konkrétnější číselnou představu ohledně dotací z veřejného rozpočtu v roce 2009.

„V roce 2009 bylo nestátním neziskovým organizacím z veřejných rozpočtů poskytnuto 10 177 mil. Kč, z toho 5 701 mil. Kč (56,0 %) bylo ze státního rozpočtu, 1 578 mil. Kč (15,5 %) z rozpočtů krajů a hl. m. Prahy, dále 2 672 mil. Kč (26,3 %) z rozpočtů obcí (bez rozpočtu hl. m. Prahy) a 225 mil. Kč (2,2 %) ze státních fondů ČR.“⁵⁶

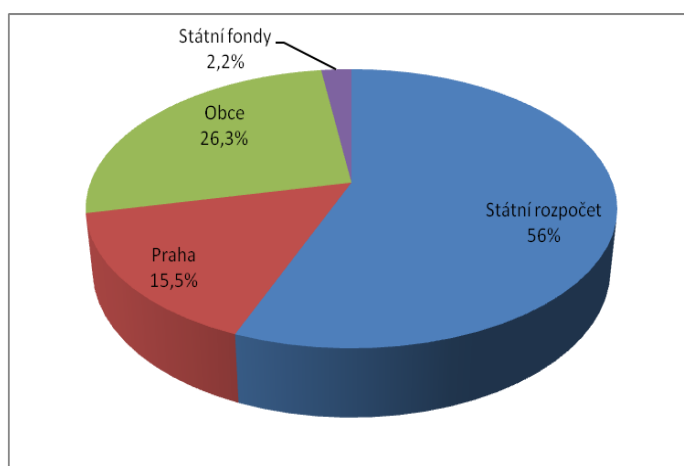
⁵⁴ Prouzova, Z. (2011): Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, Brno, CVNS

⁵⁵ Prouzova, Z. (2011): Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, Brno, CVNS

⁵⁶ Prouzova, Z. (2011): Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, Brno, CVNS

Graf 7 - Struktura dotací z veřejného rozpočtu v roce 2009

Zdroj 1: CVNS, Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009

Nicméně kladná hodnota v oblasti sociálních služeb se dá argumentovat i politickým podtextem. Jedná se o nejsilnější a nejvíce politicky diskutovatelnou oblast, proto se dá předpokládat zvýšená pozornost a její koncentrace právě k této oblasti. Jedná se ale pouze o doplňkový argument, ne o hlavní důvod výsledku dotazníku.

Tabulka 14 - Státní dotace dle právnických osob - základ a podmodel

	Stát 2008	Stát 2010	Citlivost dotací	Změna portfolia
OS – základ	34,10	33,81	8,44	-0,29
OS – podmodel	40,92	40,57	10,12	-0,35
OPS – základ	58,93	48,73	-17,04	-10,20
OPS – podmodel	58,93	48,73	-17,04	-10,20
N – základ	4,33	3,34	-16,61	-0,99
N – podmodel	13,00	10,01	-49,83	-2,99

Rozdíly typů právnických osob jsou uvedeny v Příloze 3

Občanská sdružení jakožto nejvíce zastoupená právnická osoba potvrzuje celorepublikové chování.

Státní dotace zatím mají celorepublikově stoupající tendenci. V krátkém období se dá očekávat podobná tendence. Z hlediska dlouhodobého nelze vývoj na základě sebraných dat nijak předpokládat, proto otázka je, zda do budoucna dojde k zastavení růstu, nebo pokračování růstu a to rostoucím, nebo klesajícím tempem, nebo zda naopak státní dotace klesnou.

VLASTNÍ ZDROJE A VLASTNÍ AKCE

Jedná se o dvě skupiny finančních zdrojů, které jsou velmi důležité nejen pro jednotlivé neziskové organizace, ale celý neziskový sektor, protože aktuální situace neziskových organizací je takováto: Ve finanční krizi jsou vyšší tendence poskytnutí dotací ze strany státu, ale naopak je nižší podpora z fondů EU. Objevují se lehce vyšší dary, které ale zabírají malou část portfolia, a tedy zdaleka nepokryjí ztráty neziskových organizací. Proto každý zdroj, který by kryl vzniklé ztráty je důležitý.

Hypotéza – „vlastní zdroje“

Jak už bylo naznačeno, tento finanční zdroj bude hrát velkou roli k udržení stability nejen samotných organizací, ale i celého sektoru. Protože se jedná o neziskové organizace a sociální ekonomika u nás ještě nemá úplně vyhraněné své místo⁵⁷, na rozdíl od světa, potom předpokládám, že se „vlastní zdroje“ nijak výrazně nezmění.

---

⁵⁷ Dohnalová, M. (2009): Sociální ekonomika v ČR, VÚPSV, v.v.i. Praha; In: Dohnalová, M. a kolektiv autorů (2009): Sociální ekonomika – vybrané otázky, VÚPSV, v.v.i. Praha, pp- 30 - 43

Tabulka 15 - Vlastní zdroje - základ a podmodel

	VZ ⁵⁸ 2008	VZ 2010	Citlivost VZ	Změna portfolia
VZ – základ	23,44	24,30	11,62	0,85
VZ – podmodel ⁵⁹	27,58	28,58	13,67	1,00

Důležité zastoupení vlastních zdrojů dokazuje citlivost, která je poměrně vysoká ve srovnání s původní hypotézou, že vesměs nedojde k nijak výraznému posunu. Dále se zvýšilo i procentuální zastoupení v portfoliu. Obě hodnoty mají tedy kladný posun, a tím se ještě více potvrzuje síla tohoto finančního zdroje.

Jedná se i o předzvěst do budoucna, na co je potřeba se v neziskovém sektoru v České republice zaměřit, které zdroje je dobré využívat, aby se práce neziskových organizací stala ekonomičtější a ztráty v dobách krizí byly lépe kryty. Řešení je možné vidět v sociální ekonomice, která v České republice je ještě ve velkých začátcích oproti zbytku Evropy, nebo i světu.

Za hranicemi České republiky k rozvoji sociální ekonomiky dochází, proto z hlediska celosvětového zařazení, ale i z hlediska, jak už bylo zmíněno, lepšího krytí vzniklých ztrát a větší samostatnosti, by neziskový sektor ČR k tomuto způsobu práce mohl vést a také vede.⁶⁰

---

⁵⁸ VZ – „vlastní zdroj“

⁵⁹ Podmodel u vlastních zdrojů tvoří 85 % neziskových organizací

⁶⁰ Dohnalová, M. (2009): Sociální ekonomika v ČR, VÚPSV, v.v.i. Praha; In: Dohnalová, M. a kolektiv autorů (2009): Sociální ekonomika – vybrané otázky, VÚPSV, v.v.i. Praha, pp. 30 - 43

Tabulka 16 - Vlastní zdroje dle regionů - základ a podmodel

	VZ 2008	VZ 2010	Citlivost VZ	Změna portfolia
Čechy – základ	27,92	31,70	35,96	3,79
Čechy – podmodel	27,92	31,70	35,96	3,79
Morava – základ	12,71	13,78	1,15	1,08
Morava – podmodel	16,34	17,72	1,48	1,38
Praha – základ	20,66	19,73	-0,12	-0,92
Praha – podmodel	27,54	26,31	-0,15	-1,23

Region Čech a Moravy se chová podobně jako celostátní průměr. Zvýšilo se jak procentuální zastoupení v portfoliu, tak i citlivost zdroje, což znamená větší důležitost tohoto zdroje (kladná změna portfolia) podpořena větší tendencí neziskových organizací po tomto způsobu financování.

Výrazný posun v citlivosti v regionu Čech (35,96), bych okomentovala tím, že občanské sdružení Amalthea, o.s. zvýšilo své vlastní zdroje skoro 3,5x, a tím výrazně zvyšuje i celkový průměr. Nedá se vyloučit, že takovýto sdružení, či jiných společností, bude více, ale v tomto okamžiku nelze vyslovit adekvátní závěr. Dále bych tento jev nekomentovala.

Region Prahy opět tvoří výjimku. Došlo ke snížení obou proměnných. Snížení ale není nijak radikální, a proto bych se zde připojila k původní hypotéze, že nedochází k nijak závratným změnám, které by měly výrazný vliv na další vývoj.

Tabulka 17 – Vlastní zdroje dle oblastí působení - základ a podmodel

	VZ 2008	VZ 2010	Citlivost VZ	Změna portfolia
SS – základ	20,66	19,73	-0,12	-0,92

SS – podmodel	27,54	26,31	-0,15	-1,23
OO – základ	28,72	29,58	0,51	0,87
OO – podmodel	32,55	33,53	0,58	0,98

Oblast sociálních služeb má v obou proměnných podobný vývoj jako region Prahy. Ostatní oblasti mají, z hlediska absolutní hodnoty také podobný vývoj, ovšem s opačným (kladným) znaménkem. Protože absolutní hodnota všech proměnných (zvýrazněných zeleně) se pohybuje pod 1, pak tyto pohyby hodnotím tak, že potvrzují původní hypotézu a nedochází k nijak radikálním změnám.

Tabulka 18 - Vlastní zdroje dle právnické osoby - základ a podmodel

	VZ 2008	VZ 2010	Citlivost VZ	Změna portfolia
OS – základ	18,78	20,43	17,45	1,65
OS – podmodel	21,46	23,35	19,94	1,88
OPS – základ	13,77	20,53	18,64	6,77
OPS – podmodel	4,40	4,60	4,55	0,20
N – základ	24,12	21,50	0,22	-2,62
N - podmodel	36,18	32,25	0,33	-3,93

Rozdíly typů právnických osob jsou uvedeny v Příloze 3

Změna u občanských sdružení opět odpovídá předpokládanému průběhu. Citlivost je sice výrazně větší, ale to bych opět přiřkla nadměrnému zvýšení zdrojů občanského sdružení Amalthea, o.s.. Proto nemohu vyslovit jednoznačný závěr.

Hypotéza – „vlastní akce“

Jednoznačně vedu svou hypotézu k faktu, že finanční zdroje z vlastních akcí poklesnou. Jedná se hlavně o charitativní prostředky, které v době ekonomicky slabé lidé omezí. Sami totiž nemají dostatek peněz.

Interpretace výsledků – „vlastní akce“

Z důvodu velkého vychýlení jsem z výsledku odebrala Nadaci Naše dítě, která finanční zdroj „vlastní akce“ zvýšila 19,8x.⁶¹

Tabulka 19 - Vlastní akce⁶²

	VA - 2008	VA – 2010	Citlivost VA	Změna portfolia
VA - základ ⁶³	3,04	2,21	-9,30	-0,83
Praha – základ	1,09	0,84	-2,22	-0,25
SS – základ	2,56	2,12	-6,31	-0,45
OO – základ	3,65	2,33	-13,17	-1,32

Zdroj „VLASTNÍ AKCE“ je asi nejspécifičtějším zdrojem neziskových organizací. Využívá ho minimum organizací a zabírá, hlavně v Praze, minimální část portfolia. Protože „vlastních akcí“ využívá opravdu málo organizací, nejsou veškerá data relevantní pro

⁶¹ Což je možné vysvětlit velkou charitativní akcí, což se netýká většiny neziskových organizací, a proto by výrazně zkreslovala výsledky

⁶² Z důvodu toho, že finančního zdroje „vlastní akce“ využívá jen minimum neziskových organizací, všechny závěruschopné výsledky jsou zobrazeny v této jediné tabulce, přesto je potřeba je brát s určitou „rezervou“. Pohybujeme se zde pouze v základních modelech.

⁶³ Celostátní základ

vytvoření závěru, co je však zřejmé je fakt, že finanční prostředky se snižují a celkem rychle. Citlivost, pokud vezmeme v úvahu opravdu minimální zastoupení mezi zdroji, je neopomenutelná. Jedná se o citlivé ztráty a dá se předpokládat, že klesající tendence nevyumizí.

Mohlo by se zdát, že vlastní akce a dary by měly mít stejnou, nebo alespoň podobnou tendenci poklesu, nebo růstu, ale zde se setkáváme s opačnými směry. To se dá vysvětlit tím, že „vlastní akce“ je zdroj, který se skládá například z výběru peněz na ulicích, z charity apod. Tedy jedná se o finanční prostředky lidí, jejichž „dary“, nejsou nijak „právně“ upraveny a lidé se o ně bojí. Je zde menší jistota jejich použití. Navíc se dá předpokládat, že v době krize se podobných akcí vyskytne více, což může mít negativní vliv, ve smyslu přehlčení lidí těmito akcemi.

Tyto závěry opět „nahrávají“ sociální ekonomice, která byla zmíněná už u „vlastních zdrojů“. Odpověď, proč došlo k poklesu „vlastních akcí“ je dobré hledat nejen v podmínkách, v jakých se „charitativní dárci“ (označení je použito pro odlišení dárců z „vlastních akcí“ a dárců z kolonky „dary“) vyskytují, jako je krize v ekonomice, nejasná politická situace, více charitativních akcí, více nátlaku, ale také v psychologických podnětech, které je k charitativnímu dárcovství vedou. Tedy, jaká je jejich motivace. Zde jsem čerpala z výzkumu z roku 2009.

Motivace je psychologický podtext, hrající velkou roli v rozhodování jedince.⁶⁴ Jejich rozhodnutí vytváří strukturu čtyř podnětů, na základě kterých se rozhodují:

- očekávání reciprocity – utilitární motivace, dárci předpokládá, že se mu dobrý skutek jednou vrátí, nebo vědomě kalkuluje s tím, jaké výhody ho mohou v budoucnu díky jeho rozhodnutí potkat,
- osobní zkušenost dárci – familiární motivace, jedná se o osobní zkušenost přímo s neziskovou organizací, určitým projektem, nebo s lidmi, kteří potřebují a využívají konkrétních činností neziskových organizací,

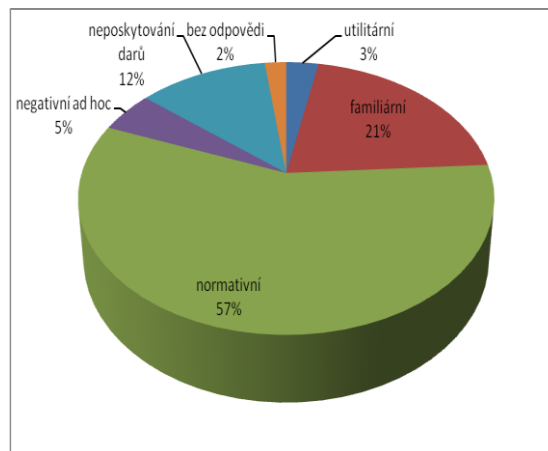
---

⁶⁴ Hladká, M., Šinkyřiková, T. (2009): Dárcovství v očích veřejnosti, Brno, CVNS

- morální pohnutky – normativní motivace, jedná se o nastavení osobních hranic a pravidel tak, že poskytnutí daru je pro jednice naprosto samozřejmou věcí a pociťuje ji jako svoji morální povinnost,
- negativní impulsy – negativní ad hoc motivace, velmi specifická kategorie, ale hodně se vyskytující. Jedná se o „donucení“ poskytnutí daru, neschopnost odmítnout žádajícího, nebo otázka na poskytnutí daru respondenta zaskočila.

Největší motivací pro lidi je morální kodex, tedy motivace normativní. Přiznalo se k ní celých 57 % dotázaných.⁶⁵ Společně s 21 % dárci, kteří mají osobní zkušenosti s prací neziskových organizací (familiární motivace), tvoří většinu respondentů, celých 78 %. To podtrhuje velmi kladný vztah obyvatelstva k práci neziskového sektoru vůbec, protože obě zmíněné motivace stojí na základě lidských hodnot, konzervativního myšlení a dlouhodobých lidských cílů. Jsou potlačeny negativní impulsy a sebeobohacující myšlenky ve smyslu primárního cíle.

Graf 8 - Struktura odpovědí - motivace

Zdroj 2: CVNS, Dárcovství v očích veřejnosti

Informace týkajících se složení respondentů, jejich vzdělání, přístupu k efektivnosti a systematickosti neziskových organizací a potřebnosti celého neziskového sektoru, není

⁶⁵ Hladká, M., Šinkyříková, T. (2009): Dárcovství v očích veřejnosti, Brno, CVNS

předmětem práce, proto zde uvedeny nebudou, jsou ale součástí výzkumu „Centra pro výzkum neziskového sektoru“ z roku 2009.⁶⁶

III. ČÁST – ZÁVĚREČNÁ ČÁST

V této části se zaměřím na obecné srovnání neziskového sektoru v Evropě a v USA, nakonec také konkrétní srovnání vývoje v České republice a Spojených států, a to proto, že ve Spojených státech krize začala, odtud se také rozšířila do celého světa a díky časovému posunu, se kterým se ekonomické efekty šíří, můžeme předpokládat, že podobný vývoj může nastat i v České republice.

USA vs. EVROPA

Nyní se budu věnovat srovnání neziskového sektoru v USA a Evropě⁶⁷, kde jako zástupná země je vybrána Francie.⁶⁸

Neziskový americký sektor je starší než evropský, proto není lehké srovnávat dva sektory, které ani nezačaly svůj vývoj ve stejném období. Nicméně rok 1995 představuje rok, od kterého se vývoj obou sektorů „vyrovnal“, a proto data od roku 1995 jsou kvalitativní k dosažení smysluplných závěrů. Proto se budeme zabývat dvěma časovými obdobími. První je od roku 1995 do roku 2007, tedy do počátku krize. Druhé je od počátku krize až do současnosti.

---

⁶⁶ Hladká, M., Šinkyříková, T. (2009): *Dárcovství v očích veřejnosti*, Brno, CVNS

⁶⁷ Archambault, E. (2010): *The American and the French Third Sectors: A Comparison, Recent trends during the „Millennium Boom“, and the Impact of the Crisis*, Paris, Centre d'économie de la Sorbonne

⁶⁸ Francie byla vybrána autorkou textu, ze kterého čerpám, z důvodu historického vývoje neziskového sektoru, který odpovídá většině evropských zemí.

Obecné znaky obou sektorů a základní charakteristika období 1995 - 2007

Protože americký neziskový sektor je největší na světě, tak je jasné, že evropský bude menší. Je menší přibližně desetkrát, a to v absolutních i relativních hodnotách.

V obou oblastech se nejvíce pozornosti, ve smyslu největší ekonomické aktivity v neziskovém sektoru, soustřeďuje na sociální služby a zdraví, s tím, že v USA je důraz více kladen na zdravotní služby a v Evropě naopak na služby sociální. (Což bylo potvrzeno i v našem dotazníku.)

V Evropě i ve Spojených státech se vyskytuje poměrně vysoký počet neziskových organizací a tento počet stále vzrůstá. Mezi lety 1995 – 2005 došlo k nárůstu o 35 % neziskových organizací, co se týče finančních zdrojů, tak ty se zvedly o 54% a majetek neziskových organizací stoupl o 77 %.⁶⁹ V USA je růst obecně rychlejší.

Procentuální zastoupení finančních zdrojů je také rozdílné.

Tabulka 20 - Procentuální rozdělení finančních zdrojů v Evropě a USA

	Evropa	USA
Vlastní akce, vlastní zdroje, fondy, poplatky...	34,7 %	56,6 %
Dary	7,5 %	12,9 %
Celkové soukromé zdroje	42,2 %	69,5 %
Stát	57,8 %	30,5 %
Celkově	100 %	100 %

Zdroj 3 - Centre d'économie de la Sorbone, The American and the French Third Sectors

⁶⁹ Archambault, E. (2010): The American and the French Third Sectors: A Comparison, Recent trends during the „Millennium Boom“, and the Impact of the Crisis, Paris, Centre d'économie de la Sorbonne

Jak je z Tabulky 20 patrné, nejvyšší počet finančních prostředků v Evropě bere na svoje bedra stát. V USA státní dotace nejsou tak markantní, ale i tak se jedná o nezanedbatelnou částku, necelou třetinu dotací. Opačné chování je možné sledovat v položce vlastních zdrojů. (V první položce Tabulky 20.)

Menší rozdíly jsou vidět v položce darů, které jsou vyšší v USA. Jak se ale ukázalo, větší procentuální zastoupení finančního zdroje neznamena i větší možnost spolehnout se na tento finanční zdroj, tedy, nemusí nutně znamenat vyšší stabilitu. Výkyvy darů jsou totiž v Evropě menší, to znamená, že vytváří méně finančních ztrát. Protože, ač se jedná o minimální položku v portfoliu neziskových organizací, tak vyšší stabilita zaručuje nižší výkyvy.

Od počátku krize do současnosti

Plány na podporu ekonomiky byly poskytnuty v obou oblastech, ale v USA byly rozsáhlejší, což samozřejmě koresponduje s velikostí neziskového sektoru.

První oživení bylo ve Spojených státech na počátku roku 2010, kdy bylo poskytnuto několik stovek miliard dolarů, které své uplatnění našly hlavně v oblastech školství, sociálních a zdravotních služeb. Vzhledem k časovému posunu, oživení v Evropě nastalo cca o půl roku později, nebylo však patrné v takové míře.

Co zásadního ekonomická krize změnila?

Jak v Evropě, tak i v USA došlo k radikálnímu snížení pracovních míst. Tím se snížilo financování položky osobních výdajů, kterou tvoří převážně platy sociálních pracovníků.

Díky nižším financím začal větší boj o dary, tedy neziskové organizace si více konkurují, proto také dochází ke spojení některých neziskových organizací v jednu. (S tímto jevem se více setkáváme v USA.)

V čem také USA ztrácí více než Evropa, je zásah do oblasti nadací a veřejných charit, které, jak už bylo řečeno na začátku práce, mají trochu specifické postavení v neziskovém sektoru z hlediska právního rámce. Jak ve spojených státech amerických, tak v Evropě došlo ke snížení finančních zdrojů, ovšem v USA jsou ztráty kolem 25 – 30 %. V Evropě tak markantní pokles není zaregistrován.

USA vs. ČESKÁ REPUBLIKA

Jedním z nejvýraznějších momentů a nejpřekvapivějších závěrů bylo paradoxní chování českých dárců. Tendence poskytovat více finančních prostředků formou darů se zvýšily, absolutní částka se také zvýšila, došlo tedy k určitému paradoxnímu chování. Jev, kdy lidé přispívají více v době krize, se neobjevuje jen u nás, ale v oblasti celé Střední Evropy.⁷⁰

Ve Spojených státech je dárcovství důležitým aspektem hospodářského života. V posledních desetiletích celkově vzrostla aktiva neziskových organizací, což je způsobeno dvěma faktory. Nárůstem neziskových organizací a zvyšováním dotací. Tak i darů.

Hlavní styčné body a rozdíly mezi Spojenými státy a Českou republikou.

- V současné době ve Spojených státech dochází k výraznému poklesu darů. Jedná se o druhý výrazný propad od roku 1956 (první od roku 1987), což může mít velmi negativní dopad na celosvětový neziskový sektor. V České republice je tomu naopak, zde panuje paradoxní chování. Dary se prozatím zvyšují.

---

⁷⁰ Ramírez, A., Saraoglu, H.(2009): An analytic approach of selecting a nonprofit, Bryant University, Smithfield, Rhode Island, USA

- Zásadní rozdíl panuje v daňovém systému obou ekonomik. Zatímco ve Spojených státech došlo ke změně daňových zákonů z roku 2010, které znevýhodňují z hlediska daňových úlev jednotlivé dary jak pro fyzické, tak i právnické osoby, v České republice tomu tak není.
- Zvyšující se počet neziskových organizací ve Spojených státech z hlediska darů znamená, že lidé mají malou informovanost o jednotlivých organizacích a nemají možnost se adekvátně rozhodnout, proto raději nepřispějí.⁷¹ To do budoucna znamená velké dělení finančních zdrojů, už stále se snižujících dárcovských finančních zdrojů, a snížení jejich provozních rozpočtů neziskových organizací.

Zatím se Česká republika vyvíjí jinak, než Spojené státy (z hlediska darů), ale z dlouhodobého hlediska tomu tak být nemusí. A z důvodu nepřehledného a krizového prostředí se můžeme dostat do situace, kde každý dar se stává výrazným a důležitým.

Z hlediska státních dotací a charitativního dárcovství se chování České republiky a Spojených států nijak výrazně neliší. Ve Spojených státech měly tyto zdroje podobný vývoj jako dary, dotace se původně zvyšovaly, ale v posledních letech došlo k razantnímu snížení. Tomuto jevu je potřeba věnovat pozornost, protože státní dotace tvoří 55 % finančních zdrojů neziskových organizací v České republice.⁷² Proto snížení dotací radikálně zasahuje do celkového rozpočtu.

Podobnou tendenci vývoje jako státní dotace má i charitativní činnost. Toto chování je patrné jak u nás, tak i ve Spojených státech.

---

⁷¹ V USA dokonce vznikl výzkum, jak vybírat neziskovou organizaci, které přispějí

⁷² Prouzova, Z. (2011): Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, Brno, CVNS

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zaměřila na finanční zdroje neziskových organizací ve vztahu k ekonomické krizi. Jak se změnilo financování neziskových organizací, které zdroje jsou nižší, které naopak vyšší a které vykazují stabilitu.

Dospěla jsem k závěru, že snížení finančních prostředků došlo ve všech finančních zdrojích kromě darů a státních dotací. Což v oblasti darů považuji za paradoxní chování. V oblasti státních dotací to potvrzuje stabilitu tohoto finančního zdroje. Na základě srovnání Evropy a USA a také konkrétně České republiky a USA můžeme obecně říci, že vývoj je v obou neziskových sektorech podobný. Na rozdíl od Ameriky, je u nás větší stabilita obou finančních zdrojů, což je lepší pro budoucí vývoj. Větší stabilitu darů v českém neziskovém sektoru vysvětluji tím, že v Evropě panuje větší orientace na sociální oblast, a proto určitý morální kodex vede lidi k dárcovství. Také k tomu přispívá výhodnější daňové prostředí.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Rozdělení NNO dle krajů	10
Graf 2 - Rozdělení NNO dle regionů	10
Graf 3 - Rozdělení NNO dle oblasti působení	11
Graf 4 - Rozdělení NNO dle typu právnické osoby	11
Graf 5 - Struktura negativních odpovědí	12
Graf 6 - Portfolio finančních zdrojů NNO	16
Graf 7 - Struktura dotací z veřejného rozpočtu v roce 2009	33
Graf 8 - Struktura odpovědí - motivace	40

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Průměry změn portfolií - absolutní částky.....	16
Tabulka 2 - Dary - základ a podmodel.....	18
Tabulka 3 - Dary dle regionů - základ a podmodel.....	20
Tabulka 4 - Dary dle oblasti působení - základ a podmodel.....	21
Tabulka 5 - Dary dle právnických osob - základ a podmodel.....	22
Tabulka 6 - Fondy EU - základ a podmodel.....	24
Tabulka 7 - Fondy EU dle regionů - základ a podmodel.....	25
Tabulka 8 - Fondy EU dle oblasti působení - základ a podmodel.....	26
Tabulka 9 - Fondy EU dle právnických osob - základ a podmodel.....	26
Tabulka 10 - Státní dotace - základ a podmodel.....	28
Tabulka 11 - Státní dotace dle regionů - základ a podmodel.....	29
Tabulka 12 - Státní dotace dle oblasti působení - základ a podmodel.....	30
Tabulka 13 - procentuální zastoupení "oblastí působení" v jednotlivých regionů.....	31
Tabulka 14 - Státní dotace dle právnických osob - základ a podmodel.....	33
Tabulka 15 - Vlastní zdroje - základ a podmodel.....	35
Tabulka 16 - Vlastní zdroje dle regionů - základ a podmodel.....	36
Tabulka 17 – Vlastní zdroje dle oblasti působení - základ a podmodel.....	36
Tabulka 18 - Vlastní zdroje dle právnické osoby - základ a podmodel.....	37
Tabulka 19 - Vlastní akce.....	38
Tabulka 20 - Procentuální rozdělení finančních zdrojů v Evropě a USA.....	42

OBSAH

<i>Úvod</i>	1
I. ČÁST – PŘÍPRAVNÁ ČÁST	8
<i>Sběr dat</i>	8
II. ČÁST – PRAKTICKÁ ČÁST - VÝSLEDKY	12
Interpretace možných výsledků	14
Popis výsledků	17
DARY	17
<i>Hypotéza</i>	17
<i>Interpretace výsledků</i>	17
FONDY EU	23
<i>Hypotéza</i>	23
Interpretace výsledků	24
STÁTNÍ DOTACE.....	28
<i>Hypotéza</i>	28
<i>Interpretace výsledků</i>	28
VLASTNÍ ZDROJE A VLASTNÍ AKCE	34
<i>Hypotéza – „vlastní zdroje“</i>	34
<i>Interpretace výsledků – „vlastní zdroje“</i>	35
<i>Hypotéza – „vlastní akce“</i>	38
<i>Interpretace výsledků – „vlastní akce“</i>	38
III. ČÁST – ZÁVĚREČNÁ ČÁST	41
USA vs. EVROPA	41
<i>Obecné znaky obou sektorů a základní charakteristika období 1995 - 2007</i>	42
<i>Od počátku krize do současnosti</i>	43
USA vs. ČESKÁ REPUBLIKA	44
ZÁVĚR	46

SEZNAM LITERATURY

Archambault, E. (2010): The American and the French Third Sectors: A Comparison, Recent trends during the „Millennium Boom“, and the Impact of the Crisis, Paris, Centre d'économie de la Sorbonne

Dabrowski, M. (2009): „The Global Financial Crisis: Lessons for European Integration“, Warsava, Poland

Deborah Edward, Ph.D. (2008): Metody fundraisingu v České republice léto 2008, LBJ School of Public Affairs

Dohnalová, M. (2009): Sociální ekonomika v ČR, VÚPSV, v.v.i. Praha

Dohnalová, M. a kolektiv autorů (2009): Sociální ekonomika – vybrané otázky, VÚPSV, v.v.i. Praha, pp- 30 – 43

Hladká, M., Šinkyříková, T. (2009): Dárcovství v očích veřejnosti, Brno, CVNS

Kolektiv autorů (2009): Ekonomické znalosti pro tržní praxi, Olomouc, pp. 371 – 379

Prouzova, Z. (2011): Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009, Brno, CVNS

Ramírez, A., Saraoglu, H.(2009): An analytic approach of selecting a nonprofit, Bryant University, Smithfield, Rhode Island, USA

Spáčilová, L. (2009): Velká deprese a soudobá krize: podobné, nebo rozdílné?, Olomouc

Výroční zprávy NNO (Adra, o.s.; Amalthea, o.s.; Anabell, o.s.; Art Prometheus, o.s.; Bílý kruh bezpečí, o.s.; Člověk v tísni, o.p.s.; DeBra, o.s.; Diakonie; Hand for Help o.p.s.; InBáze Berkat, o.s.; Liga lidských práv, o.s.; Nadace Naše dítě; Nadace pro transplantaci kostní dřeně; Nadace vize 97; Nadace Terezy Maxové; Podané ruce, o.s.)

Závěrečná zpráva Národní ekonomické rady vlády (NERV), září 2009